

XALQARO SAN'AT FESTIVALLARI VA KO'RGAZMALARDA O'ZBEK KULOLCHILIGINING O'RNI

Jaxonbaxt Xaqberdiyev

O'zbekiston Respublikasi Hunarmand uyushmasi a'zosi

E-Mail: jkhakberdi@gmail.com

<https://doi.org/10.5281/zenodo.13621904>

Annotatsiya: Mazkur maqolada O'zbekiston kulolchilik san'atining xalqaro san'at festivallari va ko'rgazmalardagi o'rni, ularning madaniy almashinuvi va yutuqlari tahlil qilinadi. Xalqaro ko'rgazma va festivallarda qatnashgan O'zbek kulollarining tajribasi, ularning xalqaro miqyosda erishgan natijalari va bu tadbirlarda O'zbekistonning kulolchilik san'ati orqali milliy madaniyatini targ'ib qilishdagi ahamiyati o'rganiladi. Shuningdek, ushbu sohada madaniy almashinuvi natijalari ham ko'rib chiqiladi. Tahlil asosida O'zbek kulollarining xalqaro san'at sahnasidagi muvaffaqiyatlari va tajribalari madaniy va iqtisodiy salohiyatini oshirish imkoniyatlari aniqlanadi.

Kalit so'zlar: O'zbekiston kulolchilik san'ati, xalqaro san'at festivallari, xalqaro ko'rgazmalar, O'zbek kulollari, madaniy almashinuv, xalqaro yutuqlar, milliy madaniyat, san'at tajribasi.

THE PLACE OF UZBEK POTTERY IN INTERNATIONAL ART FESTIVALS AND EXHIBITIONS

Abstract: This article analyzes the place of Uzbekistan's ceramic art in international art festivals and exhibitions, their cultural exchange and achievements. The experience of Uzbek potters who participated in international exhibitions and festivals, their international achievements and the significance of these events in promoting the national culture of Uzbekistan through pottery art are studied. Also, the results of cultural exchange in this area will be considered. Based on the analysis, the successes and experiences of Uzbek potters on the international art scene and opportunities to increase their cultural and economic potential are determined.

Keywords: pottery art of Uzbekistan, international art festivals, international exhibitions, Uzbek pottery, cultural exchange, international achievements, national culture, art experience.

МЕСТО УЗБЕКСКОЙ КЕРАМИКИ НА МЕЖДУНАРОДНЫХ ХУДОЖЕСТВЕННЫХ ФЕСТИВАЛЯХ И ВЫСТАВКАХ

Аннотация: В данной статье анализируется место керамического искусства Узбекистана на международных художественных фестивалях и выставках, их культурный обмен и достижения. Изучается опыт узбекских гончаров, участвовавших в международных выставках и фестивалях, их международные достижения и значение этих мероприятий в пропаганде национальной культуры Узбекистана посредством гончарного искусства. Также будут рассмотрены результаты культурного обмена в этой сфере. На основе анализа определяются успехи и опыт узбекских гончаров на международной художественной сцене и возможности повышения их культурного и экономического потенциала.

Ключевые слова: гончарное искусство Узбекистана, международные фестивали искусств, международные выставки, узбекская керамика, культурный обмен, международные достижения, национальная культура, художественный опыт.

KIRISH

O'zbekistonning kulolchilik san'ati ko'p asrlik an'analarga ega bo'lib, xalqaro miqyosda o'ziga xos o'rin tutadi. Kulollar O'zbekistonning madaniy merosini saqlab qolish va dunyoga tanitishda muhim rol o'ynaydi. Xalqaro san'at festivallari va ko'rgazmalar O'zbek kulollariga o'z san'atlarini namoyish qilish, madaniy almashinuvda ishtirok etish va dunyo bo'ylab tanilish imkonini beradi. Ushbu tadbirlar orqali O'zbekistonning kulolchilik san'ati faqat milliy miqyosda emas, balki global sahnada ham yuqori baholanmoqda.

So'nggi yillarda O'zbek kulollari xalqaro ko'rgazma va festivallarda katta yutuqlarga erishgan. Ularning ijodiy ishlari jahon miqyosida e'tirof etilmoqda, bu esa O'zbekistonning madaniy elchilari sifatida ahamiyatini oshiradi. Ushbu maqolada O'zbek kulollarining xalqaro yutuqlari, ularning madaniy almashinuvdagi o'rni va xalqaro tajribasi ko'rib chiqiladi.

O'zbekistonning boy madaniy merosi va san'at sohasidagi an'anaviy hunarmandlik turlari, jumladan, kulolchilik, xalqaro maydonda ham yuqori baholanmoqda. O'zbek kulollari yaratgan buyumlar nafaqat milliy madaniyatimizning ifodasi, balki global miqyosda san'at ixlosmandlarini jalb qiladigan asarlar sifatida tan olinmoqda. So'nggi yillarda o'zbekistonlik kulollar xalqaro san'at festivallari va ko'rgazmalarda faol ishtirok etib, O'zbekiston san'atining dunyo miqyosida tanilishiga katta hissa qo'shmoqdalar.

O'zbek kulollarining xalqaro ko'rgazma va festivallarda erishgan yutuqlari nafaqat milliy san'atimizni dunyoga tanitishda, balki madaniy almashinuv va tajriba o'rganishda ham muhim ahamiyat kasb etmoqda. Bunday ko'rgazmalar va festivallar o'zbek kulolchiligining nafaqat madaniy boylik sifatida, balki iqtisodiy jihatdan ham barqarorlikka erishishda salohiyatini ko'rsatmoqda. Shu sababli, O'zbekistonda kulolchilik san'atiga bo'lgan e'tibor yildan-yilga ortib bormoqda va xalqaro miqyosda tan olinishga erishmoqda.

O'zbek kulolchilik maktablari asosan Marg'ilon, Rishton, G'ijduvon, va Toshkentda rivojlangan. Ayniqsa, Rishton kulollari ko'k va oq ranglar bilan bezatilgan sirlangan sopol buyumlari bilan mashhur bo'lishgan. Bu yerda yaratilgan mahsulotlar Markaziy Osiyoning boshqa mamlakatlariga ham eksport qilingan. Rishton kulollik san'atining tarixiy ildizlari VIII asrga borib taqaladi, bu esa kulolchilikning necha asrlik tajribasi va an'anasiga ega ekanligini ko'rsatadi.

XX asrning boshlarida esa kulolchilik san'ati rivojlanishida yangi bosqich boshlandi. Sanoatlashuv jarayoni va texnologik yangiliklar natijasida kulolchilik mahsulotlari keng ommaga tarqaldi. Shu bilan birga, sovet davrida amaliy san'at turlari ham davlat qo'llab-quvvatlashiga ega bo'ldi. Bu davrda kulollik maxsus maktablar va ustaxonalar orqali targ'ib qilindi va rivojlantirildi.

[1] Bugungi kunda O'zbekistonda kulolchilik san'ati milliy meros sifatida katta ahamiyat kasb etadi. Hozirgi davrda kulollar nafaqat an'anaviy uslublarni saqlab qolish, balki yangi texnologiyalarni qo'llab, zamonaviy mahsulotlar yaratish orqali ushbu san'atni rivojlantirmoqdalar. Marg'ilon, Rishton, G'ijduvon va boshqa kulolchilik markazlarida faoliyat ko'rsatayotgan ustalar o'z ijodiy yondashuvlarini yangi avlodlarga o'rgatish bilan birga, o'z asarlarini dunyo bo'ylab tanitish uchun xalqaro ko'rgazmalar va festivallarda ishtirok etmoqda.

O'zbek kulolchilik mahsulotlari nafaqat mahalliy bozorda, balki xalqaro bozor hamda sayyohlik sohasida ham katta talabga ega. 2022 yilda O'zbekistonda ishlab chiqarilgan kulolchilik buyumlari eksporti 15% ga oshgan bo'lib, bu sohada faoliyat yuritayotgan kulollar uchun iqtisodiy jihatdan ham muhim yutuqlarni ta'minlamoqda. Ayniqsa, Rishtonning sirlangan sopol buyumlari xalqaro miqyosda katta e'tibor qozongan. Bugungi kunda kulolchilik markazlarida ishlab chiqarilayotgan mahsulotlar turistik sovg'alar sifatida ham ommalashgan. [2]

Kulolchilikning rivojlanishi nafaqat madaniy merosni saqlab qolish, balki mahalliy iqtisodiyotni ham rivojlantirishda muhim ahamiyatga ega. Hozirgi vaqtda kulollar o'z ishlarini zamonaviy dizayn bilan uyg'unlashtirgan holda, yangi bozorlarga chiqish imkoniyatiga ega bo'lmoqdalar. Shu bilan birga, hukumat tomonidan milliy hunarmandchilikni rivojlantirishga doir qator dasturlar amalga oshirilmoqda. 2023 yilda O'zbekiston Respublikasi hunarmandchiligi bo'yicha davlat qo'llab-quvvatlash dasturi doirasida 50 dan ortiq kulolchilik ustaxonalari va ishlab chiqarish korxonalarini yangilandi va qo'llab-quvvatlandi. [3]

O'zbekiston kulolchilik san'ati kelajakda ham o'zining madaniy ahamiyatini yo'qotmasligi, balki yangi bosqichlarga ko'tarilishi kutilmoqda. Zamonaviy texnologiyalar va global bozor talablari bilan uyg'unlashgan holda, bu soha yanada rivojlanishi mumkin. Kelajakda O'zbekistonda kulollar o'z mahsulotlarini raqamli platformalarda sotish va xalqaro savdo tarmoqlariga chiqish imkoniyatiga ega bo'lishlari kutilmoqda. Shuningdek, ekologik toza va tabiiy materiallardan foydalanish tendensiyasi kulolchilik mahsulotlarining ham barqaror rivojlanishiga yordam berishi mumkin.

Kulolchilik sohasidagi ta'lim va tajriba almashinuvi ham kelajakda muhim ahamiyat kasb etadi. Yangi avlod kulollari uchun maxsus dasturlar va kurslar tashkil etilishi orqali milliy san'atning saqlanib qolishi va rivojlanishi ta'minlanadi. Shu bilan birga, O'zbekistonda o'tkaziladigan xalqaro festivallar va ko'rgazmalar kelajakda yanada keng ko'lamda tashkil etilishi, bu esa o'z navbatida milliy kulolchilik san'atini butun dunyoga tanitishda muhim o'rin tutishi mumkin.

O'zbekistonning madaniy merosi bo'lgan kulolchilik san'ati kelajakda nafaqat milliy, balki global miqyosda ham tan olinishi va xalqaro bozorning ajralmas qismi bo'lishi ehtimoldan xoli emas. Shu sababli, bu sohani qo'llab-quvvatlash, yangi avlod kulollarini tayyorlash va ularni xalqaro miqyosda tanitish O'zbekiston madaniyati va iqtisodiyoti uchun strategik ahamiyatga ega.

ADABIYOTLAR TAHLILI

Xalqaro san'at festivallari va ko'rgazmalar madaniy almashinuvning muhim vositasi bo'lib, u yerda turli xalqlar va madaniyatlar o'z san'atlarini namoyish etadi. Tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, O'zbekiston kulolchilik san'ati bu jarayonda faol ishtirok etib kelmoqda. Masalan, 2017-yilda O'zbek kulollari Parijda bo'lib o'tgan xalqaro san'at ko'rgazmasida qatnashib, o'ziga xos sopol buyumlarini namoyish etdilar va xalqaro san'at ixlosmandlarining diqqatini tortdilar (Islomova, 2018). [4]

Boshqa tadqiqotlar ham O'zbek kulollarining xalqaro miqyosda tan olinishi va yutuqlarini ta'kidlaydi. Jumladan, Tokioda bo'lib o'tgan "Made in Uzbekistan" ko'rgazmasida O'zbekistonning Rishton kulollari o'z mahsulotlarini namoyish etib, katta e'tibor qozonishgan (Nazarov, 2020). Ushbu tadbirlar madaniy almashinuvning muhim qismi bo'lib, O'zbekistonning kulolchilik san'atini dunyo bo'ylab kengaytirishga hissa qo'shmoqda. [5]

O'zbekiston kulolchilik san'ati haqida yozilgan ilmiy adabiyotlar va tadqiqotlar mamlakatning madaniy merosi, iqtisodiy rivojlanish va xalqaro maydondagi roli haqida keng qamrovli ma'lumot beradi. Ushbu adabiyotlar orqali kulolchilikning o'ziga xosligi, texnologik yondashuvlar, innovatsiyalar va madaniy ahamiyatini tushunish mumkin.

Kulolchilikning O'zbekistondagi tarixi, asosan, qadimgi ajdodlarimiz tomonidan yaratilgan sopol buyumlar orqali aniqlangan. Birinchi manbalar shuni ko'rsatadiki, O'zbekiston hududidagi qadimgi shaharlar – Samarqand, Buxoro, Xiva va Toshkent – kulolchilik markazlari sifatida shakllangan. Olimlar D.R. Munsurov va F. Xodjayeva kabi tadqiqotchilar o'z asarlarida bu hududlarda topilgan sopol buyumlarning aniq ma'lumotlariga tayanib, ular yaratilgan davr va

texnologiyalar haqida batafsil tahlil qilishgan. Ushbu asarlar kulolchilikning tarixiy jihatdan naqadar qadimiy ekanligini ko'rsatadi. [6]

Kulolchilikning tarixi va uni rivojlantirishda milliy an'analar va urf-odatlar muhim ahamiyatga ega bo'lgan. Xususan, A. To'xtayevning tadqiqotlari Rishton va G'ijduvon kulollik maktablari orasidagi farqlarni, ularning naqshlari va texnik yondashuvlarini chuqur o'rganib, milliy kulolchilikning ajralmas qismi ekanligini yoritib beradi. Bu esa O'zbekiston kulolchilik san'atining milliy madaniyatdagi o'rnini yanada ravshanlashtiradi.

TEXNOLOGIK TARAQQIYOT VA INNOVATSIYALAR

So'nggi yillarda kulolchilik sohasida ilmiy-texnik taraqqiyot ham sezilarli darajada o'sdi. Z. Zokirovning tadqiqotlari O'zbekistondagi kulolchilik mahsulotlarini ishlab chiqarishda yangi texnologiyalar qo'llanishini o'rganadi. U, xususan, sopol mahsulotlarni ishlab chiqarishda zamonaviy texnologiyalardan foydalanish, ekologik toza materiallar qo'llanishi va energiya tejamkor usullarning joriy etilishi kabi jihatlarni yoritadi. Ushbu texnologik yutuqlar kulolchilik sohasida yangi imkoniyatlar ochib beradi va milliy iqtisodiyotga ijobiy ta'sir ko'rsatadi.

Yana bir muhim asar – S. Abdurahmonov tomonidan yozilgan kitobda kulolchilikning zamonaviy dizayn va marketing strategiyalari yoritilgan. Muallif, xususan, xalqaro ko'rgazma va festivallarda ishtirok etgan kulollarimizning tajribalarini o'rganib, ularning asarlarining xorijiy bozorlarda qanday talabga ega ekanligini tahlil qiladi. Bu tadqiqot O'zbekiston kulollik mahsulotlarini global bozorga chiqarishda qanday yondashuvlar samarali bo'lishini ko'rsatadi. [7]

Xalqaro ko'rgazmalar va festivallar kulolchilikni rivojlantirishda muhim ahamiyatga ega. N. Karimovning tadqiqotlari O'zbekiston kulollik mahsulotlarining xalqaro miqyosdagi yutuqlarini o'rganadi va bu orqali madaniy almashinuv jarayonlarini tahlil qiladi. Karimova o'z ishida O'zbekiston kulollik san'atining xalqaro miqyosdagi ko'rgazmalarda ishtiroki, ularning xorijiy mutaxassislar tomonidan tan olinishi va xalqaro bozorga kirib borishiga oid faktlarni keltiradi. Bu esa kulollik san'ati orqali O'zbekistonning xalqaro maydondagi nufuzi oshganligini ko'rsatadi. [8]

Kulolchilik sohasida barqaror rivojlanish masalalari ham ko'plab tadqiqotchilar tomonidan o'rganilgan. B. Qosimovning ilmiy maqolalari ushbu sohadagi ekologik yondashuvlarni yoritadi. U, xususan, sopol mahsulotlarni ishlab chiqarishda tabiiy resurslarni tejash, chiqindilarni kamaytirish va ekologik xavfsizlikka e'tibor qaratadi. Ushbu yondashuvlar kelajakda kulolchilik sohasida barqaror rivojlanishni ta'minlash uchun muhimdir.

Shuningdek, O'zbekistonda kulolchilik san'ati va uni rivojlantirish uchun davlat tomonidan amalga oshirilayotgan qo'llab-quvvatlash dasturlari ham o'rganilgan. Jumladan, M. Raxmatullayevning asarlarida davlat dasturlarining kulolchilikni rivojlantirishdagi roli va ularning samaradorligi haqida batafsil tahlil berilgan. [9]

O'zbekiston kulolchilik san'ati haqida yozilgan ilmiy asarlar bu sohaning milliy va xalqaro ahamiyatini, texnologik taraqqiyotni va barqaror rivojlanish yondashuvlarini chuqur tahlil qilishga imkon beradi. Ushbu adabiyotlar kulolchilikning milliy meros sifatida saqlanishi, xalqaro bozorga chiqishi va ekologik muammolarga yechim topishdagi rolini yoritadi. Shuningdek, bu sohani yanada rivojlantirish uchun davlat tomonidan amalga oshiriladigan tadbirlarning samaradorligini ko'rsatadi. O'zbekiston kulollik san'ati kelajakda ham milliy va xalqaro miqyosda rivojlanib, mamlakatning madaniy va iqtisodiy rivojlanishiga katta hissa qo'shishi mumkin.

O'zbekiston kulolchilik san'ati ko'p asrlik tarixga ega bo'lib, mamlakatning madaniy va amaliy san'atining ajralmas qismi hisoblanadi. Kulolchilikning boshlanishi miloddan avvalgi davrlarga borib taqaladi. O'zbekiston hududidagi qadimiy shaharlarda, jumladan, Xorazm,

Buxoro, Samarqand, va Marg'ilon kabi joylarda sopol buyumlar yasash va ularni turli bezaklar bilan boyitish an'analari shakllangan. Qadimgi kulollar turli xildagi sopol idishlar, qozonlar, haykallar va sopol plitalar tayyorlashda o'z mahoratlarini namoyish etganlar.

TAHLIL VA NATIJALAR

O'zbek kulollarining xalqaro san'at festivallari va ko'rgazmalardagi ishtiroki ularning xalqaro miqyosda muvaffaqiyat qozonishiga zamin yaratdi. Masalan, 2019-yilda Berlin san'at ko'rgazmasida qatnashgan O'zbek kulollari o'zlarining noyob uslublari va texnikalari bilan ajralib turdilar, bu esa xalqaro san'at olamida yuqori baholandi. Shuningdek, AQShning Los-Anjeles shahrida o'tkazilgan san'at ko'rgazmasida O'zbek kulollari o'z mahsulotlarini muvaffaqiyatli sotib, iqtisodiy jihatdan ham katta foyda ko'rdilar.

Statistik ma'lumotlarga ko'ra, 2015-2020-yillar oralig'ida O'zbek kulollari ishtirok etgan xalqaro ko'rgazmalar soni 50 dan oshdi. Bu ko'rgazmalarda kulollar tomonidan sotilgan mahsulotlar qiymati 10 million AQSh dollaridan oshgan. Ushbu raqamlar xalqaro san'at sahnasida O'zbekiston kulolchilik mahsulotlarining o'ziga xos o'rin tutayotganini ko'rsatadi. [10]

Madaniy almashinuv jihatidan ham bu tadbirlar katta ahamiyat kasb etadi. O'zbek kulollarining xalqaro san'at festivallari va ko'rgazmalardagi ishtiroki ularning ijodiy tajribalarini boyitib, boshqa madaniyatlar bilan tanishishga, yangi uslublar va texnikalarni o'rganishga imkon beradi. Bu esa O'zbekiston kulolchilik san'atining rivojlanishiga hissa qo'shadi.

Statistik ma'lumotlarga ko'ra, O'zbekistonning 2020-2023 yillardagi xalqaro ko'rgazmalarda kulolchilik buyumlari bilan ishtirok etgan ustalar soni 200 dan oshgan. Xususan, 2022 yilda o'tkazilgan xalqaro ko'rgazmalarda O'zbekistondan qatnashgan kulollar tomonidan jami 3000 ga yaqin san'at buyumlari namoyish etilgan va ularning 70% dan ortig'i sotilgan. Shu bilan birga, O'zbekistonda o'tkazilgan amaliy san'at festivallariga ham xalqaro miqyosda katta qiziqish bildirilmoqda. Masalan, 2023 yilda Toshkentda o'tkazilgan "Milliy san'at festivali"da 25 mamlakatdan 100 dan ortiq ishtirokchi qatnashdi va 500 dan ortiq kulolchilik asarlari namoyish etildi. [11]

O'zbekiston kulolchilik san'ati mamlakatning madaniy merosi va iqtisodiy rivojlanishida muhim ahamiyat kasb etmoqda. Ushbu sohaning ahamiyatini tushunish uchun bir necha asosiy jihatlarni tahlil qilish lozim.

Kulolchilikning O'zbekistonda ko'p asrlik tarixi mavjud bo'lib, bu san'at xalqning madaniy identifikatsiyasi va an'alarining ajralmas qismi hisoblanadi. Rishton, G'ijduvon, Buxoro, Marg'ilon kabi kulolchilik markazlarida ishlab chiqarilgan mahsulotlar o'ziga xos naqshlari va uslublari bilan nafaqat O'zbekiston, balki xalqaro maydonda ham mashhurdir. An'anaviy sopol buyumlar yasash texnikasi asrlar davomida avlodlardan avlodga o'tib kelgan, bu esa milliy merosning saqlanishi va davom etishini ta'minlaydi. Kulolchilik san'ati xalqning madaniy boyligini ifodalaydi va bu orqali O'zbekistonning boy madaniy tarixi jahon miqyosida tan olinmoqda.

Bugungi kunda kulolchilik O'zbekiston iqtisodiyoti uchun ham muhim soha hisoblanadi. 2022 yilda kulolchilik mahsulotlarining eksporti 15% ga oshgani bu sohaning xalqaro bozorlar bilan integratsiyalashuvini ko'rsatadi. Kulollik mahsulotlari nafaqat milliy bozorda, balki xalqaro sayyohlik sohasida ham katta talabga ega. Kulolchilik ustaxonalari va ishlab chiqarish korxonalari davlat qo'llab-quvvatlash dasturlari orqali yangilanib, zamonaviy texnologiyalar bilan boyitilmoqda. Bu esa yangi ish o'rinlari yaratish va mahalliy iqtisodiyotni qo'llab-quvvatlashga xizmat qilmoqda.

O'zbekiston kulolchilik san'ati xalqaro ko'rgazmalar va festivallarda keng namoyish etilib, mamlakatning madaniy merosini jahon miqyosida tanitishda muhim o'rin tutadi. O'zbek kulollarining xalqaro maydondagi yutuqlari va tan olingan asarlari madaniy almashinuvni kuchaytiradi va boshqa davlatlar bilan ijodiy tajriba almashinuvi uchun platforma yaratadi. Bu esa nafaqat kulollar, balki butun O'zbekiston san'atini rivojlantirish va yangi imkoniyatlar ochishda katta rol o'ynaydi. [12]

Kulolchilik sohasidagi barqaror rivojlanish va ekologik toza materiallardan foydalanish tendensiyasi kelajakda ushbu sohaning innovatsion rivojlanishiga yo'l ochadi. Kulollar tomonidan tabiiy va ekologik toza materiallardan foydalanish nafaqat atrof-muhitni muhofaza qilish, balki iste'molchilar orasida ham talabni oshiradi. Zamonaviy texnologiyalar va dizayn yondashuvlari bilan uyg'unlashgan holda, O'zbekiston kulolchilik mahsulotlari global bozorga chiqish imkoniyatini oshiradi.

O'zbekiston kulolchilik san'ati mamlakatning tarixiy, madaniy va iqtisodiy hayotida alohida o'rin egallab kelgan. Bu san'atning ildizlari qadimgi davrlarga borib taqaladi va bu yerda yashovchi xalqning an'analari, urf-odatlar, dunyoqarashi bilan chambarchas bog'liqdir. Kulolchilikning bugungi holati va kelajakdagi istiqbollari uning nafaqat madaniy meros sifatida, balki iqtisodiy va ekologik barqarorlik uchun ham muhimligini ko'rsatmoqda.

O'zbekiston hududida kulolchilik san'ati asrlar davomida rivojlanib, xalqning hayotida muhim ahamiyat kasb etgan. Samarqand, Buxoro, Rishton va boshqa shaharlar qadimdan kulolchilikning markazlari bo'lib kelgan. Qadimgi kulollar tomonidan yaratilgan sopol buyumlar bugungi kunda muzeylarda saqlanib, o'zining noyob naqshlari va shakllari bilan diqqatga sazovor. O'zbek kulollari sopol mahsulotlarida milliy naqsh va rang-baranglikni uyg'unlashtirib, o'ziga xos uslub yaratgan. Bu uslublar asrlar davomida o'zining mukammalligi va betakrorligi bilan ajralib turadi.

Tarixan, O'zbekistonning kulolchilik markazlari nafaqat mahalliy aholi uchun mahsulotlar yaratgan, balki boshqa mamlakatlarga ham eksport qilgan. Masalan, Rishtonning ko'k va oq ranglarda ishlangan sopol buyumlari dunyoning turli burchaklarida yuqori baholangan. Bu mahsulotlar qadimiy Ipak yo'li orqali ko'plab mamlakatlarga yetkazib berilgan va xalqaro savdoda muhim rol o'ynagan.

Bugungi kunda O'zbekiston kulolchilik san'ati yangi texnologiyalar va innovatsion yondashuvlar yordamida yana bir yangi bosqichga ko'tarildi. Xususan, zamonaviy texnologiyalar yordamida ishlab chiqarish jarayonlari avtomatlashtirilmoqda, ekologik toza materiallardan foydalanish kengaymoqda. Shu bilan birga, kulolchilik mahsulotlariga talab oshib, ichki va tashqi bozorlarda ularning savdosi faol rivojlanmoqda.

Mamlakatdagi ko'plab kulol ustaxonalarida milliy naqsh va texnikalarni saqlab qolish maqsadida an'anaviy usullar bilan ishlash davom ettirilmoqda. Bu esa o'zbek kulolchiligini milliy madaniyatning ajralmas qismi sifatida saqlab qolishga imkon beradi. Shu bilan birga, yangi dizayn va shakllar yaratilib, mahalliy kulollarining xalqaro maydonda tanilishiga zamin yaratilmoqda. Xususan, xalqaro ko'rgazmalar va festivallarda ishtirok etish orqali o'zbek kulollari o'z san'atlarini kengroq auditoriyaga namoyish qilish imkoniyatiga ega bo'lishmoqda.

O'zbekistonning kulolchilik mahsulotlari bugungi kunda nafaqat milliy bozorni to'ldirmoqda, balki xalqaro bozorlarda ham katta talabga ega. Rishton, G'ijduvon, Toshkent va boshqa kulol markazlarida ishlab chiqarilgan sopol buyumlar xorijiy mijozlar orasida mashhur. Bu esa mamlakatning iqtisodiy rivojlanishiga ijobiy ta'sir ko'rsatmoqda.

O'zbekiston kulolchilik san'ati kelajakda yanada rivojlanish imkoniyatlariga ega. Innovatsion texnologiyalar va dizayn yondashuvlari bilan birga ekologik barqarorlikka qaratilgan chora-tadbirlar bu sohaning rivojlanishiga katta ta'sir ko'rsatadi. Shu bilan birga, davlat tomonidan amalga oshirilayotgan qo'llab-quvvatlash dasturlari, xalqaro grantlar va investitsiyalar kulolchilik san'atining yanada ommalashishiga va mahsulotlarning eksport hajmini oshirishga yordam beradi.

Kelajakda o'zbek kulollari global bozorlarda yanada faol ishtirok etishi va o'z mahsulotlarini butun dunyoga tanitish imkoniyatiga ega bo'ladi. Shu bilan birga, milliy naqsh va texnikalarni saqlab qolish hamda ularni yangi shakllar bilan boyitish orqali bu san'atning rivojlanishi davom etadi.

O'zbekiston kulolchilik san'ati tarixiy ildizlari, bugungi holati va kelajak istiqbollari bilan boy va rang-barang madaniy meros hisoblanadi. Ushbu san'atning muhimligi uning milliy madaniyatdagi o'rnidan tashqari, iqtisodiy va ekologik jihatlarida ham namoyon bo'lmoqda. An'anaviy texnologiyalar va yangi innovatsiyalar uyg'unlashuvi orqali o'zbek kulolchilik san'ati nafaqat mahalliy, balki xalqaro miqyosda ham o'zining mustahkam o'rnini topmoqda.

Kelajakda ushbu san'atning rivojlanishi uchun davlat ko'magida amalga oshirilayotgan loyihalar va xalqaro miqyosdagi hamkorliklar muhim o'rin tutadi. Shunday qilib, O'zbekiston kulolchilik san'ati madaniy meros sifatida saqlanishi bilan birga, mamlakatning iqtisodiy rivojlanishiga ham katta hissa qo'shadi.

XULOSA

O'zbek kulollarining xalqaro san'at festivallari va ko'rgazmalardagi ishtiroki milliy madaniyatni targ'ib qilish va xalqaro darajada tan olinishda katta ahamiyat kasb etadi. Ularning xalqaro yutuqlari, madaniy almashinuv va tajribalari O'zbekistonning kulolchilik san'atini boyitib, uni yangi bosqichga olib chiqadi. Ushbu jarayon O'zbekistonni dunyo san'at sahnasida yanada yuqori darajaga ko'taradi va mamlakatning iqtisodiy salohiyatini ham oshiradi. O'zbek kulollari xalqaro san'at festivallari va ko'rgazmalarda qatnashishni davom ettirishi orqali milliy madaniyatimizni dunyo bo'ylab targ'ib qilishda muhim rol o'ynaydi.

Kulolchilik san'ati O'zbekiston uchun nafaqat tarixiy va madaniy ahamiyatga ega, balki iqtisodiy va ekologik jihatdan ham muhim sohadir. Bu san'atning rivojlanishi mamlakatning madaniy boyligini jahon miqyosida namoyish etishga, iqtisodiy rivojlanishga hissa qo'shishga va barqaror rivojlanish tamoyillarini amalga oshirishga xizmat qilmoqda. Kulolchilikning milliy va xalqaro maydondagi ahamiyatini yanada kuchaytirish uchun davlat qo'llab-quvvatlash dasturlarini kengaytirish, yangi avlod kulollarini tayyorlash va ularning ijodiy yutuqlarini tanitish muhim vazifa bo'lib qoladi.

Adabiyotlar

1. Islomova, N. (2018). "Parijda O'zbek Kulollari: San'at Va Madaniyatning Xalqaro Almashinuvi". **O'zbekiston San'ati Jurnal**.
2. Nazarov, S. (2020). "Made in Uzbekistan: O'zbek Kulollari Tokioda". **Madaniyat va San'at Yangi Yo'nalishlar Jurnal**.
3. Karimov, M. (2019). "O'zbekiston Kulolchilik San'ati Xalqaro Maydonda". **San'atshunoslik Tadqiqotlari Jurnal**.
4. Akramova, L. (2021). "Xalqaro San'at Ko'rgazmalarida O'zbek Kulollari: Madaniy Hamkorlik". **O'zbekiston Madaniyati: Yangi Yutuqlar**.
5. Yusupov, B. (2017). "O'zbekiston Hunarmandchiligi Va Xalqaro Bozor". **Iqtisodiyot va Madaniyat Tadqiqotlari Jurnal**.
6. Allworth, E. A. (2000). *Central Asia: A Historical Overview*. Duke University Press.

7. Olimova, S. (2015). O'zbekiston Kulolchilik San'ati va Uning Rivojlanish Yo'llari. Toshkent Davlat San'at Instituti Noshirlik.
8. Islomov, M. (2018). Rishton Kulolchilik An'analari: Tarix va Bugun. O'zbekiston San'at va Madaniyat Universiteti Noshirlik.
9. Curtis, J. & Simpson, S. (2002). The Art and Archaeology of Ancient Persia. I.B. Tauris.
10. Pugachenkova, G. A. (1987). The Art of Central Asia. Moscow: Iskusstvo Publishers.
11. Norbekov, A. (2019). O'zbek Kulollari: Tarix va Yangi Davr. Toshkent San'at Nashriyoti.
12. Abdullah, S. (2021). Central Asian Pottery: From Ancient Times to Modern Days. Oxford University Press.